

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

15. oktoober 2015 *

Eelotsusetaotlus — Määrus (EÜ) nr 1346/2000 — Artiklid 4 ja 13 — Maksejõuetusmenetlus — Kahjustav tegevus — Hagi, milles nõutakse enne maksejõuetusmenetluse algatamist tehtud maksete tagastamist — Selle liikmesriigi seadus, kus maksejõuetusmenetlus on algatatud — Teise liikmesriigi seadus, mis reguleerib kõnealust toimingut — Seadus, mille alusel ei ole võimalik „tema tegevust mingil viisil vaidlustada” — Tõendamiskoormis

Kohtuasjas C-310/14,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Helsingin hovioikeus’e (Helsingi apellatsioonikohus, Soome) 26. juuni 2014. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. juunil 2014, menetluses

Nike European Operations Netherlands BV

versus

Sportland Oy (likvideerimisel),

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: kümnenda koja president F. Biltgen kuuenda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud M. Berger (ettekandja) ja S. Rodin,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Nike European Operations Netherlands BV, esindaja: *asianajaja* A. Saarikivi,
- Soome valitsus, esindaja: H. Leppo,
- Belgia valitsus, esindaja: M. Jacobs,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,
- Hispaania valitsus, esindaja: L. Banciella Rodríguez-Miñón,

* Kohtumenetluse keel: soome.

— Euroopa Komisjon, esindajad: E. Paasivirta ja M. Wilderspin,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 29. mai 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT L 160, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 191) artikli 4 lõike 2 punkti m ja artikli 13 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses Nike European Operations Netherlands BV (edaspidi „Nike”) ja Sportland Oy (likvideerimisel) (edaspidi „Sportland”) vahel seoses tagasivõitmise hagiga.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse nr 1346/2000 põhjenduses 24 on märgitud:

„Selliste maksejõuetusmenetluste automaatne tunnustamine, mille suhtes üldjuhul kohaldatakse selle riigi seadusi, kus menetlus on algatatud, võib olla vastuolus normidega, mille kohaselt tehakse tehinguid teistes liikmesriikides. Tehingute kindluse ja õiguspäraste ootuste kaitsmiseks teistes liikmesriikides peale selle, kus menetlus on algatatud, tuleks üldreeglist ette näha mitmed erandid.”

- 4 Määruse artiklis 4 on sätestatud:

„1. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse maksejõuetusmenetluse ja selle mõju suhtes selle liikmesriigi seadust, kelle territooriumil menetlus on algatatud, edaspidi „menetluse algatanud riik”.

2. Menetluse algatanud riigi seadustes sätestatakse menetluste algatamise, läbiviimise ja lõpetamise tingimused. Tingimustes määratakse eelkõige kindlaks:

[...]

m) eeskirjad, mis käsitlevad kõiki võlausaldajaid kahjustavate õigustoimingute tühiseks tunnistamise korda.”

- 5 Määruse artiklis 13 on sätestatud:

„Artikli 4 lõike 2 punkti m ei kohaldata juhul, kui kõiki võlausaldajaid kahjustanud tegevusest kasu saanud isik tõendab, et:

— kõnealuse tegevuse suhtes kohaldatakse menetlust algatava riigi seaduse asemel mõne teise liikmesriigi seadust, ning

— kõnealuse seaduse alusel ei ole võimalik tema tegevust mingil viisil vaidlustada.”

Soome õigus

- 6 Pankrotivarasse tagasivõitmise seaduse (takaisinsaannista konkurssipesään annettu laki) §-s 10 on sätestatud, et võla tasumine kolme kuu jooksul enne tähtaega tunnistatakse kehtetuks, kui võla tasumine toimus ebatavalise maksevahendiga või enne täitmise tähtpäeva või kui pankrotivara suurust arvestades on tasutud summa märkimisväärne.

Madalmaade õigus

- 7 Pankrotiseaduse (Faillissementswet) artiklis 47 on ette nähtud, et sissenõutavaks muutunud võla tasumist saab vaidlustada üksnes juhul, kui on tõendatud, et makse saamisel teadis makse saaja kohtusse juba esitatud pankrotiavaldusest või et võlausaldaja ja võlgnik sõlmisid kokkuleppe, eelistades võlausaldajat teistele võlausaldajatele.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 8 Sportland, asukoht Helsingi (Soome), tegeles frantsiisilepingu alusel Nike'i, asukoht Hilversum (Madalmaad), toodete jaemüügiga. Kooskõlas selle lepinguga, millele kohaldati Madalmaade õigust, tasus Sportland Nike'ile lepingus ette nähtud varude hankimisel sissenõutavaks muutunud võla kogusummas 195 108,15 eurot, tehes seda 10 järjestikuse maksega ajavahemikus alates 10. veebruarist 2009 kuni 20. maini 2009.
- 9 Helsingin käräjäoikeus (Helsingi esimese astme kohus) algatas 5. mail 2009 esitatud pankrotiavalduse alusel 26. mail 2009 Sportlandi pankrotimenetluse. Viimane esitas Helsingin käräjäoikeusele hagiavalduse, paludes tunnistada käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud maksed kehtetuks ja kohustada Nike'i pankrotivarasse tagasivõitmise seaduse § 10 alusel tagastama pankrotivarasse tasutud summad koos intressiga.
- 10 Nike palus jätta hagi rahuldamata. Ta tugines muu hulgas määruse nr 1346/2000 artiklile 13 ning väitis, et vaidlustatud makseid reguleerib Madalmaade õigus. Pankrotiseaduse artikli 47 alusel ei saa aga neid makseid kehtetuks tunnistada.
- 11 Helsingin käräjäoikeus rahuldab Sportlandi hagiavalduse. Kohus leidis nimelt, et kohtusse ilmunud ekspert ei analüüsinud küsimust, kas Madalmaade õiguse alusel on kõiki põhikohtuasja asjaolusid arvestades võimalik maksed pankrotivarasse tagasi võita. Seetõttu jõudis kohus järeldusele, et Nike ei ole tõendanud, et makseid ei ole selle määruse artikli 13 alusel võimalik vaidlustada.
- 12 Nike leidis, et ta on Madalmaade õigusnormide sisu kohta esitanud piisavalt selgitusi, ning esitas nimetatud otsuse peale Helsingin hovioikeus'ele (Helsingi apellatsioonikohus) apellatsioonkaebuse. Sportland palus jätta apellatsioonkaebuse rahuldamata muu hulgas põhjusel, et Nike ei esitanud selgitusi ei Madalmaade muude õigusnormide sisu kohta peale pankrotiõigusnormide ega Madalmaade õiguse üldpõhimõtete kohta.
- 13 Eelotsusetaotluses tuletab Helsingin hovioikeus meelde, et vastavalt määruse nr 1346/2000 artikli 4 lõikele 1 kohaldatakse maksejõuetusmenetluse ja selle mõju suhtes menetluse algatanud riigi seadust. Artikli 4 lõike 2 punkti m kohaselt määratakse selle seadusega eelkõige kindlaks eeskirjad, mis käsitlevad kõiki võlausaldajaid kahjustavate õigustoimingute tühiseks tunnistamise korda. Artiklis 13 on aga ette nähtud, et artikli 4 lõike 2 punkti m ei kohaldata juhul, kui kõiki võlausaldajaid kahjustanud tegevusest kasu saanud isik tõendab, et kõnealuse tegevuse suhtes kohaldatakse menetlust algatava riigi seaduse asemel mõne teise liikmesriigi seadust ning kõnealuse seaduse alusel ei ole võimalik tema tegevust mingil viisil vaidlustada.

- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et põhikohtuasja pooled vaidlevad esiteks väljendi „ei ole võimalik tema tegevust mingil viisil vaidlustada” tõlgenduse üle, teiseks Nike'i kohustuse ulatuse üle esitada Madalmaade õiguse sisu kohta andmeid ning kolmandaks poolte vahel tõendamiskoormise jaotuse üle.
- 15 Neil asjaoludel otsustas Helsingin hovioikeus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et „tema tegevust” tähendab seda, et juhtumi kõiki asjaolusid arvesse võttes ei saa toimingut vaidlustada?
 2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav ja kui kostja, kelle vastu nõue on esitatud, tugineb määruse artikli 13 esimeses taandes viidatud seaduse sättele, mille kohaselt sissenõutavaks muutunud võla maksmist saab vaidlustada üksnes seal sätestatud tingimustel, mida ei ole mainitud pankrotimenetluse algatanud riigi seaduse alusel esitatud hagi, siis
 - a) kas esineb põhjusi, mis välistavad määruse artikli 13 tõlgendamise nii, et toimingu tagasivõitmist nõudev pool, olles saanud teada sellest sättest, peab neile asjaoludele tuginema, kui maksejõuetusmenetluse algatanud riigi õiguse kohaselt peab ta esitama kõik tagasivõitmise hagi aluseks olevad asjaolud, või
 - b) kas kostja peab tõendama, et kõnealusel juhul neid asjaolusid ei esinenud ja seetõttu ei olnud nimetatud sätte alusel võimalik toimingut kehtetuks tunnistada, ilma et tagasivõitmist nõudev pool peaks eraldi nendele asjaoludele tuginema?
 3. Olenemata teise küsimuse punktile a antavast vastusest, kas artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et
 - a) kostja peab tõendama, et nimetatud sättes mainitud asjaolud käesoleval juhul ei esinenud, või
 - b) võib nende asjaolude esinemise tõendamiskoormise kindlaks määrata toimingule kohaldatava õiguse alusel, mis on mõne teise liikmesriigi õigus kui riik, kus algatati menetlus, ning milles on ette nähtud, et tõendamiskoormis lasub tagasivõitmist nõudval poolel, või
 - c) võib artiklit 13 tõlgendada ka nii, et kõnealune tõendamiskoormise küsimus lahendatakse kohtu asukoha riigi õigusnormide alusel?
 4. Kas artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et väljend „ei ole võimalik tema tegevust mingil viisil vaidlustada” hõlmab lisaks maksejõuetusõigusnormidele, mis kehtivad toimingu suhtes, ka toimingule kohaldatavaid kõnealuse seaduse üldsätteid ja -põhimõtteid?
 5. Kui vastus neljandale küsimusele on jaatav, siis
 - a) kas määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et kostja peab tõendama, et seadus artikli 13 tähenduses ei sisalda üldsätteid ja -põhimõtteid ega muid sätteid ja põhimõtteid, mille kohaselt oleks tagasivõitmine esile toodud faktiliste asjaolude põhjal võimalik, ja
 - b) kas artikli 13 alusel võib kohus, kui ta leiab, et kostja on siinkohal esitanud piisavalt selgitusi, otsustada, et teine pool peab esitama tõendid niisuguse pankrotiõigusnormi või -põhimõtte või toimingule kohaldatava üldnormi kohta, mis on artikli 13 tähenduses mõne teise liikmesriigi õigus kui riik, kus algatati menetlus, ning mille kohaselt on tagasivõitmine siiski võimalik?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 16 Oma esimeses küsimuses palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamine eeldab, et asjaomast toimingut ei saa vaidlustada toimingule kohaldatava õiguse alusel (edaspidi „*lex causae*”), arvestades juhtumi kõiki asjaolusid.
- 17 Siinkohal tuleb tõdeda, et määruse artikli 13 sõnastus soomekeelses versioonis erineb veidi teistest keeleversioonidest, kuna ilmselt puuduvad selles sõnad „kõnealusel juhul” või analoogne väljend. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt eeldab liidu õiguse sätte ühetaolise tõlgendamise vajadus, et sätte keeleversioonide erinevuse korral tuleb asjaomast sätet tõlgendades lähtuda selle õigusakti kontekstist ja eesmärgist, kuhu säte kuulub (vt kohtuotsus *Christie’s France*, C-41/14, EU:C:2015:119, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 18 Mis puudutab määruse nr 1346/2000 artikli 13 konteksti ja eesmärki, siis tuleb esiteks meelde tuletada, et selles artiklis on tehtud erand üldnormist, mis on sätestatud määruse artikli 4 lõikes 1 ja mille alusel kohaldatakse maksejõuetusmenetluse ja selle mõju suhtes menetluse algatanud riigi õigust (edaspidi „*lex fori concursus*”). Teiseks tuleb kõnealust erandit – mille eesmärk, nagu kinnitatakse määruse põhjenduses 24, on kaitsta õiguspärast ootust ja tehingute kindlust teistes liikmesriikides peale selle, kus menetlus on algatatud – tõlgendada kitsalt ning erand ei või olla suurema ulatusega, kui on vajalik selle eesmärgi saavutamiseks (vt kohtuotsus *Lutz*, C-557/13, EU:C:2015:227, punkt 34).
- 19 Seega on määruse nr 1346/2000 artikli 13 eesmärk kaitsta niisuguse isiku õiguspärast ootust, kes sai kasu kõiki võlausaldajaid kahjustanud tegevusest, kuivõrd selles sättes on ette nähtud, et ka pärast maksejõuetusmenetluse algatamist kohaldatakse selle toimingute suhtes õigust, mida toimingule kohaldatakse selle tegemise kuupäeval, nimelt *lex causae*.
- 20 Viidatud eesmärgist tuleneb aga selgelt, et määruse nr 1346/2000 artikli 13 kohaldamisel tuleb arvesse võtta kõiki juhtumiga seotud asjaolusid. Õiguspärast ootust ei saa nimelt tekkida selle suhtes, et toimingute kehtivuse hindamisel pärast maksejõuetusmenetluse algatamist jäetakse need asjaolud arvesse võtmata, samas kui vastava menetluse algatamata jätmisel tuleks neid asjaolusid arvesse võtta.
- 21 Lisaks on kohustus tõlgendada kitsalt määruse artiklis 13 ette nähtud erandit vastuolus selle sätte ulatuse laia tõlgendusega, mis võimaldab isikul, kes sai kasu kõiki võlausaldajaid kahjustanud tegevusest, kõrvale hoida *lex fori concursus*’e kohaldamisest, tuginedes vaid puhtalt abstraktselt asjaolule, et *lex causae* alusel ei ole asjaomane toiming vaidlustatav.
- 22 Neil asjaoludel tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamine eeldab, et asjaomast toimingut ei saa juhtumi kõiki asjaolusid arvestades vaidlustada *lex causae* alusel.

Teine ja kolmas küsimus

- 23 Oma teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus – seoses määruse nr 1346/2000 artikli 13 kohaldamisega ja juhul, kui kostja, kelle vastu on esitatud toimingute tühistamiseks tunnistamise hagi, tugineb *lex causae* sättele, mille kohaselt on toiming vaidlustatav üksnes selles sättes ette nähtud asjaoludel – sisuliselt teada, kes peab tuginema nende asjaolude puudumisele ja seda tõendama.

- 24 Siinkohal tuleb meede tuletada, et tulenevalt määruse artiklist 13 saab määruse artikli 4 lõike 2 punkti m kohaldamata jätta vaid juhul, kui isik, kes sai kasu kõiki võlausaldajaid kahjustanud tegevusest, tõendab, et kõnealuse toimingu suhtes kohaldatakse menetluse algatanud riigi seaduse asemel mõne teise liikmesriigi seadust ning et kõnealuse seaduse alusel ei ole võimalik seda toimingut mingil viisil vaidlustada.
- 25 Seega ilmneb juba määruse nr 1346/2000 artikli 13 sõnastusest, et kostja, kelle vastu on esitatud toimingu tühistamiseks tunnistamise hagi, peab tõendama asjaolu, et seda toimingut ei saa *lex causae* alusel vaidlustada. Lisaks, kuna artiklis 13 on ette nähtud, et kostja peab tõendama, et asjaomast toimingut ei saa – võttes seejuures käesoleva kohtuotsuse punktist 22 tulenevalt arvesse juhtumi kõiki asjaolusid – „mingil viisil” vaidlustada, pannakse selle artikliga ka kostjale vähemalt kaudselt kohustus esitada tõendid nii selliste faktiliste asjaolude olemasolu kohta, mille pinnalt on võimalik järeldada, et toimingut ei saa vaidlustada, kui ka mis tahes asjaolude puudumise kohta, mis välistavad vastava järelduse.
- 26 Kuna määruse nr 1346/2000 artikliga 13 pannakse seega tõendamiskoormis sõnaselgelt kostjale, kes sellele artiklile tugineb, ei saa hageja *lex fori concursus*’e asjakohastel sätetel põhineva hagi menetluses olla kohustatud väitma ega ka tõendama, et täidetud on *lex causae* niisuguse sätte – nagu põhikohtuasjas pankrotiseaduse artikkel 47 – kohaldamise tingimused, mille kohaselt on kõnealust toimingut üldjuhul võimalik vaidlustada.
- 27 Kuigi määruse artiklis 13 reguleeritakse sõnaselgelt tõendamiskoormise jaotust, ei sisalda see siiski sätteid spetsiifilisemate menetlusaspektide kohta. Nii puuduvad selles artiklis sätted muu hulgas tõendite kogumise viiside, pädevas siseriiklikus kohtus vastuvõetavate tõendite või põhimõtete kohta, mis reguleerivad seda, kuidas kõnealune kohus hindab talle esitatud tõendite tõendusjõudu.
- 28 Väljakujunenud kohtupraktikast aga tuleneb, et kui liidu õiguses ei ole ühtlustatud neid norme, tuleb iga liikmesriigi õiguskorras need kehtestada menetlusautonoomia põhimõttest lähtudes, kuid siiski nii, et need ei oleks vähem soodsad kui siseriikliku õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi reguleerivad eeskirjad (võrdväärseuse põhimõte) ja ei muudaks liidu õigusega antud õiguste teostamist tegelikult võimatuks või ülemäära keeruliseks (tõhususe põhimõte) (vt selle kohta kohtuotsus Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Mis iseäranis puudutab käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis mainitud tõhususe põhimõtet, siis sellega on esiteks vastuolus niisuguste siseriiklike menetlusnormide rakendamine, mis muudavad määruse nr 1346/2000 artiklile 13 tuginemise tegelikult võimatuks või ülemäära keeruliseks, nähes eelkõige konkreetsete asjaolude puudumise negatiivse tõendamise korral ette liiga ranged eeskirjad. Teiseks on põhimõttega vastuolus leebemad siseriiklikud tõendamisnormid, mille kohaldamine viib praktikas selleni, et määruse artiklis 13 ette nähtud tõendamiskoormis pööratakse ümber.
- 30 Pelk keerukus tõendada niisuguste asjaolude olemasolu, mil *lex causae* kohaselt on välistatud kõnealuse toimingu vaidlustamine, või sõltuvalt olukorrast *lex causae*’s ette nähtud asjaolude puudumist, mil kõnealust toimingut saab vaidlustada, ei riiva iseenesest siiski tõhususe põhimõtet, vaid pigem vastab käesoleva kohtuotsuse punktis 18 viidatud nõudele kitsalt tõlgendada määruse artiklit 13.
- 31 Neil asjaoludel tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et seoses määruse nr 1346/2000 artikli 13 kohaldamisega ja juhul, kui kostja, kelle vastu on esitatud toimingu tühistamiseks tunnistamise hagi, tugineb *lex causae* sättele, mille kohaselt on toiming vaidlustatav üksnes selles sättes ette nähtud asjaoludel, peab kostja tuginema nende asjaolude puudumisele ja seda tõendama.

Neljas küsimus

- 32 Oma neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et väljend „ei ole võimalik tema tegevust mingil viisil vaidlustada” hõlmab lisaks *lex causae* maksejõuetusõigusnormidele kõiki kõnealuse seaduse sätteid ja üldpõhimõtteid.
- 33 Siinkohal ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktist 19, et määruse artikli 13 eesmärk on kaitsta niisuguse isiku õiguspärast ootust, kes sai kasu kõiki võlausaldajaid kahjustanud tegevusest, kuivõrd selles sättes on ette nähtud, et ka pärast maksejõuetusmenetluse algatamist kohaldatakse selle toimingute suhtes *lex causae*. Lisaks, nagu ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktist 22, tuleb kasu saanud isiku suhtes artikli 13 kohaldamisel arvesse võtta juhtumi kõiki asjaolusid.
- 34 Eesmärk kaitsta õiguspärast ootust ning vajadus võtta arvesse juhtumi kõiki asjaolusid tingivad vajaduse tõlgendada määruse artiklit 13 nii, et kasu saanud isik peab tõendama, et vastavat toimingut ei saa vaidlustada ei *lex causae* maksejõuetusõigusnormide ega ka *lex causae* alusel tervikuna.
- 35 Esiteks kinnitab määruse nr 1346/2000 artikli 13 sõnastus selgelt niisugust tõlgendust, kuna sellega pannakse kahjustavast tegevusest kasu saanud isikule kohustus tõendada, et toiming ei ole „mingil viisil” vaidlustatav. Teiseks ei saa tekkida õiguspärast ootust selle suhtes, et toimingut, mis on vaidlustatav *lex causae* sätte või üldpõhimõtte alusel, hinnatakse pärast maksejõuetusmenetluse algatamist vaid *lex causae* maksejõuetusõigusnormide alusel.
- 36 Neil asjaoludel tuleb neljandale küsimusele vastata, et määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et väljend „ei ole võimalik tema tegevust mingil viisil vaidlustada” hõlmab lisaks *lex causae* maksejõuetusõigusnormidele kõiki kõnealuse seaduse sätteid ja üldpõhimõtteid.

Viies küsimus

- 37 Oma viienda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et kostja, kelle vastu on esitatud toimingute tühistamiseks tunnistamise hagi, peab tõendama, et *lex causae* tervikuna ei võimalda seda toimingut vaidlustada. Lisaks palub kohus sisuliselt selgitada, kas vastavat hagi läbi vaatav siseriiklik kohus võib – juhul kui ta leiab, et kostja on esitanud piisavalt selgitusi – jõuda järeldusele, et hageja peab esitama tõendid *lex causae* sätte või põhimõtte kohta, mille alusel nimetatud toimingut saab vaidlustada.
- 38 Esiteks, mis puudutab küsimust, kas seoses artikli 13 kohaldamisega lasub kostjal, kelle vastu on esitatud toimingute tühistamiseks tunnistamise hagi, kohustus tõendada, et *lex causae* tervikuna ei võimalda toimingut vaidlustada, siis tuleb meenutada, et nagu ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktist 31, peab kostja tuginema selliste asjaolude puudumisele, mis võimaldavad toimingut *lex causae* alusel vaidlustada, ning seda tõendama.
- 39 Määruse nr 1346/2000 artiklis 13 ei tehta aga vahet *lex causae* maksejõuetusõigusnormidel ning muudes valdkondades kohaldatavatel *lex causae* põhimõtetel, vaid pannakse kostjale kohustus tõendada, et asjaomane toiming ei ole „mingil viisil” vaidlustatav. Artikli sõnastusest ilmneb seega selgelt, et artiklit tuleb tõlgendada nii, et kostja peab ise tõendama, et *lex causae* tervikuna ei võimalda toimingut vaidlustada.
- 40 Kõnealune järeldus on kooskõlas ka käesoleva kohtuotsuse punktis 18 meelde tuletatud põhimõttega, mille kohaselt tuleb määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tõlgendada kitsalt. Vastupidine tõlgendus, mille korral kohustus tõendada *lex causae* mis tahes niisuguse sätte või põhimõtte puudumist, mis võimaldab toimingut vaidlustada, lasuks tagasivõitmist nõudval poolel, lihtsustaks ülemäära sellele sättele tuginemist ja annaks sättele märkimisväärselt laia kohaldamisala.

- 41 Peale selle vastab ainult niisugune järeldus artikli 13 eesmärgile – nagu see on käesoleva kohtuotsuse punktis 19 meelde tuletatud – kaitsta selle isiku õiguspärast ootust, kes sai kasu kõiki võlausaldajaid kahjustanud tegevusest, kuivõrd selles sättes on ette nähtud, et selle toimingute suhtes kohaldatakse jätkuvalt õigust, mis toimingule kehtis selle tegemise kuupäeval. Sel kuupäeval kehtis toimingule nimelt väljaspool maksejõuetusmenetlust kohaldatav *lex causae* tervikuna, kuna Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei kuulu artikkel 13 üldjuhul kohaldamisele toimingute suhtes, mis tehakse pärast maksejõuetusmenetluse algatamist (vt kohtuotsus Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, punkt 36).
- 42 Teiseks, mis puudutab küsimust, kas toimingute tühistamiseks tunnistamise hagi läbi vaatav siseriiklik kohus võib – juhul kui ta leiab, et kostja on esitanud piisavalt selgitusi – jõuda järeldusele, et hageja peab esitama tõendid *lex causae* sätte või põhimõtte kohta, mille alusel nimetatud toimingut saab vaidlustada, siis tuleb märkida, et käesoleva kohtuotsuse punktist 25 ilmneb, et kostja peab tõendama, et toimingut ei saa vaidlustada.
- 43 Lisaks selgub käesoleva kohtuotsuse punktides 27–29, et kuna määruse nr 1346/2000 artiklis 13 puuduvad sätted muu hulgas tõendite kogumise viiside, pädevas siseriiklikus kohtus vastuvõetavate tõendite või põhimõtete kohta, mis reguleerivad seda, kuidas kõnealune kohus hindab talle esitatud tõendite tõendusjõudu, tuleb iga liikmesriigi õiguskorras need kehtestada menetlusautonoomia põhimõttest lähtudes, kuid siiski nii, et järgitakse võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtet. Tõhususe põhimõttega ei oleks kooskõlas leebemad siseriiklikud eeskirjad, mille kohaldamine viib praktikas tõendamiskoormise ümberpööramiseni.
- 44 Seega saab pädev siseriiklik kohus üksnes siis leida, et hageja, kes on esitanud toimingute tühistamiseks tunnistamise hagi, peab esitama tõendid *lex causae* sätte või põhimõtte kohta, mille alusel toimingut saab vaidlustada, kui see kohus jõuab järeldusele, et kostja kõigepealt – lähtudes tema siseriiklikus menetlusõiguses tavaliselt kohaldatavatest normidest – tegelikult tõendas, et asjaomast toimingut ei saa *lex causae* alusel vaidlustada. Siiski kuulub asjaomase liikmesriigi menetlusautonoomia raamesse tõhususe ja võrdväärsuse põhimõtet järgides kehtestada kriteeriumid, mis võimaldavad hinnata, kas hageja tegelikult on vastavad tõendid esitanud.
- 45 Neil asjaoludel tuleb viiendale küsimusele vastata, et määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et kostja, kelle vastu on esitatud toimingute tühistamiseks tunnistamise hagi, peab tõendama, et *lex causae* tervikuna ei võimalda seda toimingut vaidlustada. Vastavat hagi läbi vaatav siseriiklik kohus võib üksnes siis leida, et hageja peab esitama tõendid *lex causae* sätte või põhimõtte olemasolu kohta, mille alusel nimetatud toimingut saab vaidlustada, kui see kohus jõuab järeldusele, et kostja kõigepealt – lähtudes tema siseriiklikus menetlusõiguses tavaliselt kohaldatavatest normidest – tegelikult tõendas, et asjaomast toimingut ei saa *lex causae* alusel vaidlustada.

Kohtukulud

- 46 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

1. Nõukogu 29. mai 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamine eeldab, et asjaomast toimingut ei saa juhtumi kõiki asjaolusid arvestades vaidlustada toimingule kohaldatava õiguse alusel (*lex causae*).

2. Seoses määruse nr 1346/2000 artikli 13 kohaldamisega ja juhul, kui kostja, kelle vastu on esitatud toimingu tühiseks tunnistamise hagi, tugineb toimingule kohaldatava õiguse (*lex causae*) sättele, mille kohaselt on toiming vaidlustatav üksnes selles sättes ette nähtud asjaoludel, peab kostja tuginema nende asjaolude puudumisele ja seda tõendama.
3. Määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et väljend „ei ole võimalik tema tegevust mingil viisil vaidlustada” hõlmab lisaks toimingule kohaldatava õiguse (*lex causae*) maksejõuetusõigusnormidele kõiki kõnealuse seaduse sätteid ja üldpõhimõtteid.
4. Määruse nr 1346/2000 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et kostja, kelle vastu on esitatud toimingu tühiseks tunnistamise hagi, peab tõendama, et toimingule kohaldatav õigus (*lex causae*) tervikuna ei võimalda seda toimingut vaidlustada. Vastavat hagi läbi vaatav siseriiklik kohus võib üksnes siis leida, et hageja peab esitama tõendid toimingule kohaldatava õiguse sätte või põhimõtte olemasolu kohta, mille alusel nimetatud toimingut saab vaidlustada, kui see kohus jõuab järeldusele, et kostja kõigepealt – lähtudes tema siseriiklikus menetlusõiguses tavaliselt kohaldatavatest normidest – tegelikult tõendas, et asjaomast toimingut ei saa toimingule kohaldatava õiguse alusel vaidlustada.

Allkirjad